

3 DAOINE – ÚSÁID TALÚN

3.1 RÉAMHRÁ

- 1 Soláthraítear measúnú sa chaibidil seo den Ráiteas Tionchair Timpeallachta (EIS) ar an bhforbairt a bheartaítear mar a leagtar amach i gCaibidil 6, **Imleabhar 3B** den EIS, i ndáil le Daoine – Úsáid Talún. San fhaisnéis atá sa chaibidil seo, breithnítear úsáid talún Limistéar Staidéir an Chabháin – Mhuineacháin (CMSA) faoi mar a shonraítear i gCaibidil 5, **Imleabhar 3B** den EIS. Chuige sin, déantar breithniú sa mheasúnú ar ghnéithe tógála, oibriúcháin agus díchoimisiúnaithe na forbartha a bheartaítear sa CMSA.
- 2 Sa chaibidil seo leagtar amach an mhodheolaíocht a úsáideadh sa mheasúnú seo (feic **Rannán 3.2**), cuirtear síos ar shaintréithe na forbartha a bheartaítear (feic **Rannán 3.3**), cuirtear síos ar úsáid na talún i láthair na huaire (feic **Rannán 3.4**), déantar measúnú ar an tionchar féideartha (feic **Rannán 3.5**), leagtar amach na bearta maolaithe a bheartaítear (feic **Rannán 3.6**) agus cuirtear síos ar an tionchar iarmharach (feic **Rannán 3.7**). Pléitear an tionchar trasteorann féideartha i gCaibidil 9, **Imleabhar 3B** den EIS. Pléitear an tionchar carnach agus an t-idirchaidreamh féideartha idir tosca comhshaoil i gCaibidil 10, **Imleabhar 3B** den EIS.

3.2 MODHEOLAÍOCHT

3.2.1 Scóip an Mheasúnaithe

- 3 Tá raon an mheasúnaithe sa chaibidil seo den EIS teoranta do thalmhaíocht, d'fhoraoiseacht agus do ghairneoireacht. Léirítear i sonraí Chumhdach Talún Corine 2012 go rangaítear 99.9% den talamh laistigh de chonair 1 km d'ailíniú an tionscadail a bheartaítear mar thalmhaíocht (lena n-áirítear 3.5% de thalamh féaraigh le meascán d'fhásra leathnádúrtha) agus 0.1% di mar thalamh portaigh. Faoi mar atá mionsonraithe i gCaibidil 2 den imleabhar seo den EIS seo, agus freisin i gCaibidil 1 d'**Imleabhar 3B** den EIS, déantar na lonnaíochtaí is mó sa CMSA a sheachaint san fhorbairt a bheartaítear agus tá an fhorbairt sin suite i limistéar ina mbaineann an úsáid talún le talmhaíocht den chuid is mó, mar aon le húsáidí talún tánaisteacha, lena n-áirítear próiseáil bia agus lonnaíochtaí tuaithe, fiontair agus an turasóireacht.
- 4 Measadh gur bhain na saincheistean seo a leanas le hábhar sa chaibidil seo den EIS de thoradh na tuairime scópála ón mBord Pleanála (an Bord) (feic Aguisín 1.3, **Aguisíní Imleabhar 3B** den EIS):
 - Measúnú a dhéanamh ar thionchar na húsáide talún, lena n-áirítear srianta ar úsáidí reatha amhail talmhaíocht agus foraoiseacht tráchtála.

5 Breathnaíodh ar na treoirlínte seo a leanas agus an measúnú seo á ullmhú agus á scríobh:

- An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA) (2002). *Guidelines on the Information to be contained in Environmental Impact Statements (Treoirlínte maidir leis an bhFaisnéis a Chuimseofar i Ráitis Tionchair Timpeallachta)*;
- An EPA (2003). *Advice Notes on Current Practice (in the preparation of Environmental Impact Statements (Nótaí Faisnéise faoin gCleachtas Reatha [maidir le Ráitis Tionchair Timpeallachta a ullmhú])*; agus
- Design Manual for Roads and Bridges (*An Lámhleabhar Dearaidh do Bhóithre agus do Dhroichid*) (RA) Imleabhar 11, Rannán 2 Cuid 5 *Determining Significance of Environmental Effects (Suntasacht Éifeachtaí Comhshaoil a Chinneadh)* (2008, arna fhoilsiú ag Roinn na mBóithre Poiblí, an Ríocht Aontaithe).

3.2.2 Foinsí Faisnéise

6 Baineadh leas as na foinsí sonraí seo a leanas chun bonn eolais a chur faoin measúnú:

- Agallaimh agus plé le húinéirí talún;
- Suirbhéanna cois bóthair i mí Lúnasa 2011 agus idir mí Lúnasa agus mí Mheán Fómhair 2013;
- Scrúdú ar fhaisnéis ó aerléarscáileanna;
- Sonraí teorann ón gClárlann Talún;
- Léarscáiliú allamuigh na Suirbhéireachta Ordanáis;
- Sonraí ón bPríomh-Oifig Staidrimh (CSO) ó Áireamh Talmhaíochta 2010;
- Is iad seo a leanas na foinsí eile faisnéise ar breathnaíodh orthu:
 - Sonraí digiteacha *Soils & Subsoils Class (Aicme Ithreacha agus Fo-ithreacha)* a íoslódáladh ó shuíomh gréasáin na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil (EPA) i mí Mheán Fómhair 2013;
 - Léarscáil na hÉireann um Chumhdach Talún Corine (2012);
 - An tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta, Éire (2013). *Farm Safety Action Plan (Plean Gníomhaíochta um Shábháilteacht ar an bhFeirm)* 2013-2015;
 - An tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta, Éire (2010). *Guidelines for Safe Working Near Overhead Electricity Lines in Agriculture (Treoirlínte maidir le hOibriú go Sábháilte gar do Líne Leictreachais Lasnairde sa Talmhaíocht)*

(http://www.hsa.ie/eng/Publications_and_Forms/Publications/Agriculture_and_Forestry);

- Bord Soláthair an Leictreachais (BSL) agus Feirmeoirí Aontaithe na hÉireann (IFA) (Deireadh Fómhair 1985). *Code of Practice for Survey, Construction and Maintenance of Overhead Lines in Relation to the Rights of Landowners (Cód Cleachtais um Shuirbhé, Tógáil, agus Cothabháil Línte Lasnairde maidir le Cearta Úinéirí Talún)*;
- BSL agus IFA (Meán Fómhair 1992). *Comhaontú maidir le Cúiteamh as Caillteanas Cearta Cur Crann*;
- Líonraí BSL. *Farm Well, Farm Safely (Dea-Fheirmeoireacht, Feirmeoireacht Shábháilte)* (http://www.esb.ie/esbnetworks/en/safety-environment/safety_farm.jsp); agus
- *National Forestry Inventory (Fardal Náisiúnta Foraoiseachta)* (2007) (Poblacht na hÉireann) arna fhoilsiú ag an tSeirbhís Foraoiseachta, an Roinn Talmhaíochta, lascaigh agus Bia.

7 Tá trí chéim i gceist sa mhodheolaíocht measúnaithe:

- Rinneadh measúnú bonnlíne. Tá cur síos déanta ar chineál agus ar mhéid na ndáileachtaí talún⁴ agus ar a nádúr i **Rannán 3.4**. Tá cur síos déanta sa mhodheolaíocht measúnaithe íogaireachta i **Rannán 3.2.3**.
- Rinneadh measúnú maidir leis an tionchar féideartha le linn chéim na tógála, na céime oibríche agus chéim an díchoimisiúnaithe. Déantar measúnú ar mhéid an tionchair fhéideartha bunaithe ar na critéir arna leagan amach i **Rannán 3.2.4**.
- Soláthraítear suntasacht an tionchair trí mheasúnú a dhéanamh ar íogaireacht na dáileachta talún agus ar mhéid an tionchair, bunaithe ar na critéir a leagtar amach i **Rannán 3.2.5**.

3.2.3 Measúnú ar an mBonnlíne

8 Áirítear leis an measúnacht ar úsáid talún don CMSA dáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear agus feadh bealaí rochtana sealadacha. Déantar an timpeallacht talmhaíochta, gairneoireachta agus foraoiseachta i láthair na huaire a mheasúnú trí agallaimh a chur ar úinéirí talún (más féidir), trí shuirbhéanna cois bóthair, agus trí scrúdú a dhéanamh ar ghrianghrafadóireacht ón aer agus ar shonraí léarscáilithe de chuid Chlárlann na Talún.

⁴ Is éard is dáileacht talún ann talamh atá faoi úinéireacht arna cinneadh ó léarscáiliú Chlárlann na Talún. D'fhéadfadh sé nach ionann an dáileacht talún agus sealúchas iomlán an úinéara talún.

Soláthraítear faisnéis chuimsitheach san *Áireamh Talmhaíochta 2010* maidir le feirmeacha talmhaíochta agus gairneoireachta i gCo. an Chabháin agus i gCo. Mhuineacháin. Déantar nádúr an chomhshaoil talmhaíochta a aicmiú trí mheasúnú a dhéanamh ar íogaireacht gach dáileachta talún feadh na forbartha a bheartaítear.

3.2.3.1 Íogaireacht

- 9 Sa mheasúnú seo, úsáidtear cineál na fiontraíochta mar phríomhchritéar maidir le hÍogaireacht dáileacht talún a chinneadh. Cuirtear cáilíocht na talún agus déine na feirmeoireachta san áireamh chomh maith. Tá raon na luachanna íogaireachta idir íogaireacht an-íseal, íogaireacht íseal, íogaireacht mheánach, íogaireacht ard agus íogaireacht an-ard. Léirítear na critéir a bhaineann le haicmiú na hÍogaireachta i d**Tábla 3.1**.

Tábla 3.1: Critéir maidir le hAicmiú na hÍogaireachta

Aicme Íogaireachta	Cineál na Fiontraíochta	Saintréithe
An-mhór	Feirmeacha Fearachais Trialach. Graífheirmeacha (eachaí mórscála, ina ndéantar capaill thábhachtacha a phóru ar bhonn réigiúnach agus náisiúnta). Fiontair Traenála Capaill Rása. Dianfhiontair Bheostoic (muca agus éanlaith chlóis), Fáschoillte tráchtála, agus Feirmeacha muisiriún. Dianfhiontair Ghairneoireachta. Fáschoillte Foraoiseacht Tráchtála	Annamh agus tábhachtach ar bhonn réigiúnach agus náisiúnta. Tá féidearthacht theoranta ann i gcomhair ionadaíochta i ngeall ar shaoráidí sainiúla agus leagan amach inmheánach na feirme. Tá seans an-mhór ann go dtarlóidh athrú má bhíonn túr nó líne lasnairde suite ar na fiontair sin. I gcás feirmeacha muc agus éanlaith chlóis tá féidearthacht theoranta ann i gcomhair ionadaíochta i ngeall ar an deacracht suíomhanna eile a bheadh oiriúnach a fháil. Tá seans an-mhór ann go dtarlóidh athrú laistigh de chonair 74 m ar leithead den líne lasnairde (OHL) i bhforaoiseacht tráchtála.
Mór	Feirmeacha Déiríochta. Fiontair eachaí (fiontar tábhachtach ar an bhfeirm ach gan dian-Ghraífheirmeacha san áireamh).	Tá seans an-mhór ann go mbeidh athrú i gceist le tionchar ar bith a theorannóidh gluaiseacht beostoic chuig an mol feirme agus ón mol feirme. Bíonn leagan amach innilt banraí shainiúil ar na feirmeacha go ginearálta ionas go mbeidh rochtain ar an gclós feirme – agus is deacair é sin a ionadú.
Íogaireacht mheánach	Feirmeacha Eallaigh Mhairteola, Feirmeacha Caorach.	Tá an fhéidearthacht atá ann go ndéanfaí athrú níos lú ná a dhéanfaí ar fheirmeacha déiríochta

Aicme Íogaireachta	Cineál na Fiontraíochta	Saintréithe
	Fiontair Eachaí (i gcás nach fiontar tábhachtach ar an bhfeirm é). Feirmeacha curaíochta agus curaíochta páirce, curaíochta féir (féar tirim nó sadhlas)	toisc nach gcaithfear beostoc a bhogadh thart ar bhonn laethúil go ginearálta agus níl ceanglas leagan amach na banraí chomh dian is atá sé ar fheirmeacha déiríochta. Níl barra nó cláir churaíochta chomh íogair d'athrú san fhadtéarma. Níl an oiread sriana ar an talamh a ionadú sna fiontair sin.
Beag	Féarach Garbh agus Coimíneacht, ráta Íseal Stócála.	Tá an fhéidearthacht ann go ndéanfaí athrú beag toisc go bhfuil scála nó dianas an fhiontair chomh beag sin is go mbeadh an fhreagairt do thionchar beag.
An-bheag	Beagán gníomhaíocht talmhaíochta nó gan gníomhaíocht talmhaíochta ar bith e.g. Coillearnach, Portach.	Tá an fhéidearthacht go ndéanfaí athrú an-bheag toisc go bhfuil scála an fhiontair nó déine an fhiontair chomh beag sin is go mbeadh freagairt an-bheag do thionchar.

(Foinse: Tá Tábla 3.1 bunaithe ar threoirínte na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil 2002 agus *Design Manual for Roads and Bridges (DMRB) 2008 (An Lámhleabhar Dearaidh do Bhóithre agus do Dhroichid 2008)*. I dtreoirínte an EPA ón mbliain 2002, tugtar sainmhíniú ar íogaireacht mar “an fhéidearthacht go ndéanfaí athrú suntasach ar ghabhdóir”. Tugtar na coincheapa a bhaineann le Tábhacht, Rud Annamh agus an Fhéidearthacht atá ann d'ionadú isteach i dTábla 2.1 Imleabhar 2, Rannán 2, agus i gcuid 5 den DMRB 2008.)

10 D'fhéadfadh an íogaireacht a bheith éagsúil ó na luachanna arna léiriú i ngeall ar bhreithiúnas gairmiúil agus ag brath ar thosca suíomhoiriúnaithe. Áirítear le samplaí de thosca suíomhoiriúnaithe:

- Saoráidí speisialaithe a bheith ar dháileachtaí talún lena mbaineann, e.g. raonta traenála madraí agus raonta rásaíochta / traenála capall; agus
- Sa chás go bhfuil beostoc nó barra ar dháileachtaí talún a bhfuil luach níos airde orthu nó tábhacht níos mó acu ná mar a bhíonn de ghnáth ar an gcineál sin feirme, d'fhéadfadh an luach íogaireachta a bheith níos airde. Samplaí féideartha is ea suíomhanna turgnamhacha agus póirthe annamha.

3.2.4 Measúnú ar Mhéid an Tionchair

11 Tá gnéithe na forbartha a bheartaítear ag a mbeidh tionchar féideartha ar an gcomhshaoil agra-amaíochta sainaitheanta i **Rannán 3.5**. Is éard is méid an tionchair ann scála an tionchair de dheasca na forbartha a bheartaítear, agus cuirtear luachanna air idir tionchar an-bheag agus tionchar an-mhór. Cuirtear an dóchúlacht go dtarlódh tionchar san áireamh freisin, mar aon

lena fhad ama. Tá na critéir agus an mhodheolaíocht chun measúnú a dhéanamh ar mhéid an tionchair leagtha amach i d**Tábla 3.2**.

Tábla 3.2: Na Critéir agus an Mhodheolaíocht chun Measúnú a Dhéanamh ar Mhéid an Tionchair

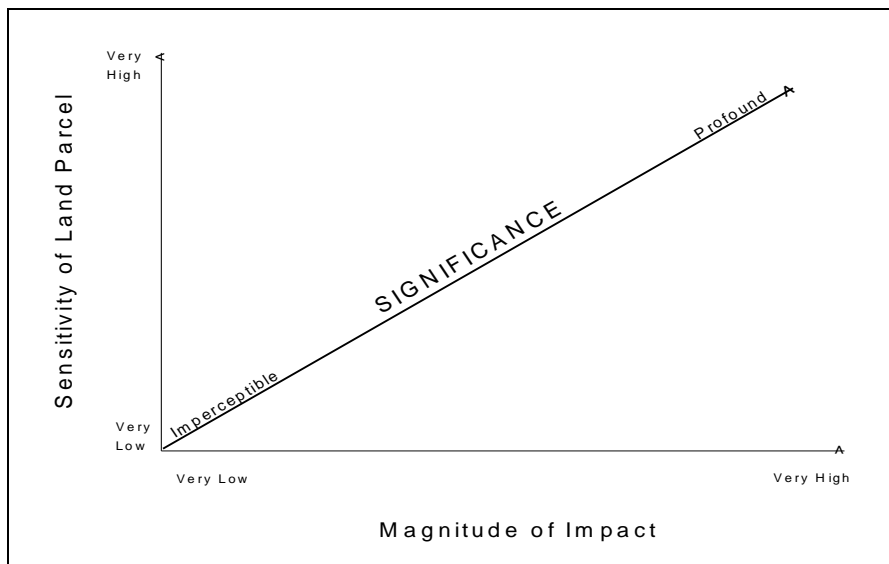
Méid	Critéir Chinntitheacha
Tionchar an-mhór	Srian buan ar oibriú dáileacht talún nó suímh i gcás ina gcuireann láthair na dtúr nó na línte lasnairde srian buan ar ghné oibriúcháin ríthábhachtach d'fhiontar. Mar shampla, athrú buan tuairim is 15% (nó níos mó) ar limistéar talún nó coille, nó fáil réidh le foirgnimh ríthábhachtacha, nó srian ar rochtain ar dhianfhiontar (e.g. muca, éanlaith chlóis, gairneoireacht).
Tionchar mór	Srian buan ar oibriú dáileacht talún nó suímh i gcás ina gcuireann láthair na dtúr nó na línte lasnairde srian buan ar ghné oibriúcháin thábhachtach d'fhiontar. Mar shampla, athrú buan tuairim is 10-15% ar limistéar talún nó coille, nó fáil réidh le foirgnimh chaighdeánacha d'eallaigh nó do chaoirigh i ngnáthchlós feirme. I gcásanna annamha, d'fhéadfadh tionchar mór (e.g. damáiste suntasach do dhraenáil talún, beostoc in ann dul ar na bóithre poiblí) a bheith ina thoradh ar thionchar nach maolaítear i rith chéim na tógála.
Tionchar meánach	Srian buan ar oibriú dáileacht talún nó suímh, nó sa chás, mar shampla, go dtagann athrú buan ar achar limistéar talún nó limistéar foraoiseachta de thart ar 5-10%. Sa chás go bhfuil rochtain theoranta ar thalamh nó ar chlós feirme ach gurb ann do rochtain eile. Sa chás go bhfuil srian ar fhorbairt nó ar leathnú clós feirme ach go bhfuil talamh eile ar fáil i gcomhair na forbartha sin. De ghnáth, beidh tionchar meánach (mar shampla, claíocha talún á n-athchóiriú ar chaighdeán íseal, gan sclagadh feadh bealaí rochtana a athchóiriú nó a leibhéaladh) ina thoradh ar thionchar nach maolaítear i rith chéim na tógála.
Beag	Athrú buan ar achar limistéar talún nó limistéar foraoiseachta de thart ar 1-5%. Toisc go mbeidh a lán suíomhanna túir ann agus gur ailíniú lánach a bheidh ar an líne lasnairde, is dócha gur beag a bheidh an tionchar.
Tionchar an-bheag	Athrú buan ar achar limistéar talún nó limistéar foraoiseachta de thart ar 1% (nó níos lú). Is dócha gur an-bheag a bheidh an tionchar a bheidh ag aon suíomh túir amháin ar dháileacht talún de ghnáthmhéid agus ailíniú na líne lasnairde ar imeall na feirme.

(Foinse: Bunaithe ar thaithí an údair maidir le méid agus suntasacht tionchair a mheasúnú.)

- 12 Is tascach iad na critéir i d**Tábla 3.2** agus tá siad faoi réir measúnacht cháilíochtúil ar thionchar, bunaithe ar bhreithiúnas gairmiúil. Breathnaítear freisin ar an dealraitheacht agus ar an dóchúlacht go dtarlódh tionchar, agus ar a mhinicíocht.

3.2.5 Measúnú ar Shuntasacht an Tionchair

13 Is ionann suntasacht an tionchair agus tábhacht thoradh an tionchair nó iarmhairtí an athraithe. Tá treoirlínte maidir le cur síos a dhéanamh ar shuntasacht tionchar sa cháipéis *Advice Notes on Current Practice (in Preparation of Environmental Impact Statements (Nótaí Faisnéise faoin gCleachtas Reatha [maidir le Ráitis Tionchair Timpeallachta a ullmhú])* (Meán Fómhair 2003) de chuid na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil. Cinntear suntasacht an tionchair trí mheasúnú a dhéanamh ar mhéid an tionchair agus ar íogaireacht na dáileachta talún lena mbaineann. Tá treoir i bhFíor 3.1 maidir le leibhéal suntasachta an tionchair a chinneadh.

Fíor 3.1: Suntasacht an Tionchair ar Dháileachtaí Talún⁵

14 Déantar cur síos ar shuntasacht an tionchair mar seo a leanas:

- Is éard is ‘Tionchar Do-airithe’ ann tionchar atá chomh beag sin is nach féidir é a thomhais nó ar féidir é a thomhas ach nach bhfuil iarmhairtí feiceálacha aige;
- Bíonn ‘Drochthionchar Beag’ ina chúis le mionathruithe feiceálacha nó athruithe feiceálacha beaga ar oibriú fiontar ar dháileacht talún;
- Athraíonn ‘Drochthionchar Measartha’ dáileacht talún agus bíonn sé ina chúis le deacrachtaí oibriúcháin ar gá athruithe measartha a dhéanamh ar na hacmhainní bainistíochta agus oibriúcháin mar thoradh orthu;

⁵ Bunaithe ar ‘Design Manual for Roads and Bridges’ (*An Lámhleabhar Dearaidh do Bhóithre agus do Dhroichid*) (RA) Imleabhar 11, Rannán 2 cuid 5, Determining Significance of Environmental Effects (*Suntasacht Éifeachtaí Comhshaoil a Chinneadh*) (2008, arna fhoilsiú ag Roinn na mBóithre Poiblí, an Ríocht Aontaithe).

- Athraíonn ‘Drochthionchar Mór’ dáileacht talún ionas nach féidir leanúint ar aghaidh leis an bhfiontar, nó má leantar ar aghaidh leis beidh gá le mórathruithe a dhéanamh ar na hacmhainní bainistíochta agus oibriúcháin; agus
- Athraíonn ‘Tionchar Ollmhór’ an dáileacht talún ar dhóigh ina ndéantar an fiontar dáileacht talún a dhíobh.

3.2.6 Comhairliúchán

- 15 Chuathas i gcomhairle leis an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara (DAFM) agus le BSL ar fad maidir leis an bhforbairt a bheartaítear. Ina theannta sin scríobhadh chuig gach úinéir talún feadh an línebhealaigh a bheartaítear agus táirgeadh measúnú talmhaíochta dóibh. (Feic an Public and Landowner Consultation Report (*Tuarascáil ar an gComhairliúchán leis an bPobal agus le hÚinéirí Talún*) in **Imleabhar 2B** de na cáipéisí iarratais agus Caibidil 3, **Imleabhar 3B** den EIS chun sonraí a fháil maidir le comhairliúchán scóipe agus reachtúil).

3.2.7 Deacrachtaí a tháinig aníos

- 16 Pléitear na saincheistean sin in **Imleabhar 2B**, *Public and Landowner Consultation Report (Tuarascáil ar an gComhairliúchán leis an bPobal agus le hÚinéirí Talún)*, de na cáipéisí iarratais agus i gCaibidil 3, **Imleabhar 3B** den EIS maidir le comhairliúchán scóipe agus reachtúil. Roghnaigh formhór na n-úinéirí talún feadh na forbartha ailínithe a bheartaítear gan dul i dteagmháil leis an agranamaí, rud a chruthaíonn na deacrachtaí seo a leanas don mheasúnú.

Deacracht maidir le Méid Iomlán Fheirmeacha na nÚinéirí Talún a Dhearbhú

- 17 Tá léarscáiliú Chlárlann na Talún ar fáil maidir leis an ailíniú uile a bheartaítear agus feadh na mbealaí rochtana sealadacha a bheartaítear. Má bhraithfear ar léarscáiliú na clárlainne mar an t-aon fhoinsé faisnéise maidir le húinéireacht talún gheofar rómheastachán ar líon na bhfeirmeacha lena mbaineann agus fomheastachán ar an limistéar ar a ndéantar feirmeoireacht (e.g. d'fhéadfadh sé go mbeadh cuid den talamh ar a ndéantar feirmeoireacht cláraithe faoi ainm céile nó faoi ainm duine mhuinteartha. Tá méid an tionchair san EIS seo bunaithe go páirteach ar chéatadán na dáileachta talún atá srianta faoi na túr, ag láithreacha oibre agus feadh bealaí rochtana sealadacha. Is í an iarmhairt a bheidh ar limistéir talún ar a ndéantar feirmeoireacht a fhomheas de ghnáth go ndéanfar méid an tionchair a rómheas. Is iarmhairt inghlactha í seo i gcomhthéacs na forbartha seo a bheartaítear sa chás go bhfuil an tionchar beag de ghnáth.

An Deacracht maidir le Cineál na Fiontraíochta a Dhearbhú

18 Is é an gnáthchleachtas i measúnuithe ar úsáid talún íogaireacht na bonnlíne a aicmiú. Tá fiontraíocht feirme ina critéar tábhachtach san aicmiú seo. Faightear an fhaisnéis seo ó theaghlaim agallamh le húinéirí talún, ó shuirbhéanna cois bóthair agus ó scrúdú ar aerghrianghraif de ghnáth. Is í an iarmhairt a bheidh ann má dhéanfar feirm ard-íogair a aithint go mícheart mar fheirm mheáníogair go ndéanfar suntasacht an tionchair a fhomheas (feic **Fíor 3.1**). Tá an t-údar sásta, áfach, go bhfuil an measúnú ar íogaireacht na ndáileachtaí talún imleor bunaithe ar na cúiseanna seo a leanas:

- Rinneadh dáileachtaí talún an-íogair (e.g. foraoisí tráchtála, graifheirmeacha, feirmeacha éanlaith chlóis, feirmeacha fearachais trialach de chuid Teagasc agus dianfhiontair ghairneoireachta le tithe gloine agus polatholláin) a shainathint go beacht i suirbhéanna cois bóthair agus i scrúduithe ar aerghrianghraif.
- An príomhdheacracht a bhí ann ná a dhearbhu an raibh fiontair fhéir ina bhfiontair mheán-íogaireachta (fiontair mhairteola nó chaorach) nó ina bhfiontair ard-íogaireachta (fiontair dhéiríochta agus fiontair eachaí) i gcásanna nach raibh beostoc le feiceáil ar an dáileacht talún. D'fhonn íogaireacht sna cásanna sin a mheasúnú rinneadh scrúdú chomh maith ar ghnéithe eile den dáileacht talún amhail iad seo a leanas a bheith uirthi, clós feirme, stáblaí, saoráidí blite, rochtain atá oiriúnach do leoraí bainne, rochtain ar na dáileachtaí talún gar di (más ann dóibh) agus córas banraí dea-bhunaithe.
- Rinneadh measúnú maidir le gach dáileacht talún.
- Déantar tagairt don Áireamh Talmhaíochta Náisiúnta 2010, ina ndéantar cur síos beacht ar an gcomhshaol bonnlíne ann agus cuirtear an meascán fiontar ionchais feadh na forbartha ailínithe a bheartaítear ar fáil ann dá bhrí sin.

Deacracht maidir le Bearta Maolaithe a Shainiú lena gCur i nDearadh, i dTógáil agus in Oibriú na Forbartha a Bheartaítear

19 Tá nádúr na forbartha a bheartaítear éagsúil ó thionscadail bhonneagar bóthair toisc nach bhfuil feirmeacha roinnte agus ní chuirtear isteach go mór ar rochtain. Ní dhéanfar athrú suntasach den úsáid talún faoi na línte lasnairde. Tá an tionchar níos lú ná mar atá i gcás tionscadail bhonneagar bóthair agus níl ceanglas ar bith ann maidir le hoibreacha athchóirithe tógtha chun críche úsáid talún. Cosúil le tionscadail bhonneagair eile íoslaghdaítear an tionchar foriomlán tríd an bhfad foriomlán a íoslaghdú, trí líon na dtúr a íoslaghdú agus trí chlóis feirme a sheachaint san fhorbairt seo a bheartaítear. Dá bhrí sin, cé go bhfuil rannpháirtíocht le húinéirí talún inmhianaithe, ní bhraitheann dearadh an tionscadail ailínithe ar rannpháirtíocht le húinéirí talún an oiread is a bhraitheann tionscadail bhóthair uirthi. Maidir leis an bhforbairt seo, dá

rachadh na húinéirí talún i dteagmháil le foireann an tionscadail d'fhéadfaí maolú breise úsáid talún a chur ar fáil (e.g. túir a chur ar roinnt teorainneacha páirce) agus d'fhéadfaí suíomhanna malartacha le haghaidh bealaí rochtana sealadacha a shainiú. Cé go bhféadfadh torthaí a bheadh níos sásúla d'úinéirí talún a bheith mar thoradh air sin, bheadh tionchar níos lú aige i roinnt an-bheag cásanna. Dá bhrí sin, níl an iarmhairt i ngeall ar rannpháirtíocht theoranta úinéirí talún maidir le dearadh na forbartha a bheartaítear suntasach – ó thaobh na húsáide talún de. Tá taithí an údair féin mar shainchomhairleoir talmhaíochta ina bhonn eolais faoi na bearta maolaithe tógála agus oibriúcháin agus déantar tagairt don comhaontú BSL / IFA. Ní bheidh iarmhairt ar bith ann i ngeall ar rannpháirtíocht theoranta le húinéirí talún maidir le bearta maolaithe tógála agus oibriúcháin.

3.3 SAINTRÉITHE NA FORBARTHA A BHEARTAÍTEAR

- 20 Eascraíonn saintréithe na forbartha a bheartaítear a bhféadfadh tionchar a bheith acu ar úsáidí talún ó láithreacha sonracha na dtúr agus láthair shonrach na líne lasnairde ar thailte.
- 21 Le linn chéim na tógála d'fhéadfadh na suíomhanna tógála thart ar na túir, láithreacha cumhdaigh, na suíomhanna stiallta agus na bealaí rochtana tionchar díobhálach a bheith acu, cé nach mbeadh ann ach tionchar sealadach. D'fhéadfadh suaitheadh teacht chun cinn nuair is gá crainn a leagan atá suite gar go leor do bhonneagar na líne lasnairde go bhféadaidís titim uirthi. Déanfar fáschoillte foraoiseachta laistigh de chonair 74 m ar leithead a réiteach. Tá cur síos mionsonraithe ar an bhforbairt a bheartaítear agus conas a dhéanfar í a thógáil i gCaibidil 6 agus Caibidil 7 d'Imleabhar 3B den EIS.

3.4 AN STAID FAOI LÁTHAIR

3.4.1 Úsáid Talún feadh an Tionscadail Ailínithe a Bheartaítear

- 22 Léirítear an CMSA i bhFíor 3.2 – Fíor 3.9, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS. Taispeántar staitisticí Áireamh Talmhaíochta an Phríomh-Oifig Staidrimh 2010 (dá ngairtear Áireamh 2010 anseo feasta) agus sonraí ón measúnacht talmhaíochta i **dTábla 3.3** agus déantar comparáid eatarthu ann.

Tábla 3.3: Staitisticí Talmhaíochta agus Foraoiseachta maidir le Contae an Chabháin, le Contae Mhuineacháin, leis an Stát agus le Dáileachtaí Talún a measúnaíodh feadh an Línebhealaigh a Bheartaítear

	Gnáth-Íogaireacht	Staitisticí maidir le Contae an Chabháin	Staitisticí maidir le Contae Mhuineacháin	Staitisticí maidir leis an Stát	Dáileachtaí Talún a measúnaíodh
Meánmhéid (ha)	-	26.4	23.3	32.7	10.8
Líon na ndáileachtaí talún / na bhfeirmeacha	-	3.5	3.6	3.8	-
Feirmeacha Déiríochta (% den líon iomlán)	Mór	11.2%	13%	11%	97.5 ⁶ %
Feirmeacha eallaigh mhairteola, caorach, sadhlais agus féir thirim, féarach garbh (% den líon iomlán)	Meánach	86.5%	81.5%	83%	
Feirmeacha curaíochta (% den líon iomlán)	Meánach	0.1%	0.5%	3%	0%
Feirmeacha barr measctha agus beostoic (% den líon iomlán)	Meánach	0.2%	0.3%	2%	0%
Fiontair eile (e.g. muca, éanlaith chlóis, curaíocht ghairneoireachta, fiontair eachaí mar na príomhfiontair) (% den líon iomlán)	Mór	2%	4.7%	1%	2.5%
Foraoiseacht (% d'iomlán an achair talún)	An-mhór	8%	5%	10%	0%
Limistéar gairneoireachta (barra glasraí, torthaí, barra plandlainne, barra eile – tábla 7D d'áireamh 2010) (% den achar iomlán)	Mór – An-mhór	0.05%	0.02%	0.2%	0%

(Foinse: Tá na sonraí sa cholún deireanach bunaithe ar mheasúnú an údair ar na dáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear. Tá na sonraí sna colúin eile bunaithe ar an *National Forestry Inventory (Fardal Náisiúnta Foraoiseachta)* (2007) (Poblacht na hÉireann) arna fhoilsiú ag an tSeirbhís Foraoiseachta, an Roinn Talmhaíochta, lascaigh agus Bia Áireamh Talmhaíochta 2010 (an Príomh-Oifig Staidrimh).)

⁶ Gan foraoiseacht san áireamh agus bunaithe ar chigireachtaí amhairc ar dháileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear agus ar theagmháil le húinéirí talún – is feirmeacha déiríochta 7% díobh, is feirmeacha eallaigh mhairteola agus / nó caorach 53% díobh agus is fiontair féir nár dearbhaidh 37.5% díobh (ar scrobarnach agus dáileachtaí talún portaigh 1.5% díobh).

23 Tugtar léiriú maith i sonraí áireamh 2010 i gcomhair Chontae Mhuineacháin maidir leis na sealúchais talmhaíochta agus ghairneoireachta feadh na forbartha a bheartaítear laistigh de Chontae Mhuineacháin.

- Tá na feirmeacha i gContae Mhuineacháin níos lú ná an ghnáthfheirm sa stát (23.3 ha vs 32.7 ha) agus, ar an meán, beidh 3.6 dáileacht talún ar leith i gceist le feirmeacha i gContae Mhuineacháin (Tábla 1 agus Tábla 28 d'áireamh 2010).
- Is é €45,500 an t-aschur geilleagrach caighdeánaithe in aghaidh na feirme (Tábla 3 d'áireamh 2010) i gContae Mhuineacháin i gcomparáid le meán an stáit, arb ionann é agus €30,700 (agus €41,953 i gcás contaetha máguaird). Is féidir an t-aschur réasúnta ard in aghaidh na feirme (nuair a chuirtear san áireamh go bhfuil na feirmeacha sin níos lú ná an ghnáthfheirm) a mhíniú le cion níos airde fiontar eile (muca, éanlaith chlóis agus muisiriúin).
- Fostaítear 1.2 aonad saothair chaighdeánaigh ar fheirmeacha Chontae Mhuineacháin arb ionann é agus an t-aonad saothair chaighdeánaigh ar an meán in aghaidh na feirme sa stát (Tábla 38 d'áireamh 2010). Is í an fheirmeoireacht an phríomhshlí bheatha nó an t-aon slí bheatha amháin atá ag dhá thrian d'fheirmeoirí Chontae Mhuineacháin, mar atá amhlaidh i gcás an stáit (Tábla 36 d'áireamh 2010).
- I gcomparáid leis na staitisticí don stát ina iomláine, is ann do chion i bhfad níos airde d'fhiontar de chineál eile, cion beagán níos airde d'fhiontar dhéiríochta, cion beagán níos ísle d'fheirmeacha eallaigh mhairteola, caorach agus curaíochta féir, agus cion níos ísle feirmeacha curaíochta. Tá céatadán na talún faoi fhóraoiseacht níos ísle ná an meán sa stát. Tá céatadán an achair iomláin ar a bhfuil barra gairneoireachta curtha i gContae Mhuineacháin níos ísle ná an meán sa stát, agus níl ann ach achar fíorbheag ar a bhfuil prátaí curtha (5 ha – Tábla 7D d'áireamh 2010). Léirítear i dTábla 8D d'Áireamh 2010 go mbeidh láracha síolraithe ar 5% d'fheirmeacha Chontae Mhuineacháin agus thart ar thrí láir ar an meán in aghaidh na feirme (tá sé sin cosúil le meán an stáit).

24 Tugtar léiriú maith i sonraí áireamh 2010 i gcomhair Chontae an Chabháin maidir leis na sealúchais talmhaíochta agus ghairneoireachta feadh na forbartha a bheartaítear laistigh de Chontae an Chabháin.

- Tá na feirmeacha i gContae an Chabháin níos lú ná an ghnáthfheirm sa stát (26.4 ha vs 32.7 ha) agus, ar an meán, beidh 3.5 dáileacht talún ar leith i gceist le feirmeacha i gContae an Chabháin (Tábla 1 agus Tábla 28 d'áireamh 2010).
- Is é €34,500 an t-aschur geilleagrach caighdeánaithe in aghaidh na feirme (Tábla 3 d'áireamh 2010) i gContae an Chabháin i gcomparáid le meán an stáit, arb ionann é

agus €30,700 (agus €30,636 i gcás contaetha máguaird).

- Fostaítear 1.2 aonad saothair chaighdeánaigh ar fheirmeacha Chontae an Chabháin arb ionann é agus an t-aonad saothair chaighdeánaigh ar an meán in aghaidh na feirme sa stát (Tábla 38 d'áireamh 2010). Is í an fheirmeoireacht an phríomhshlí bheatha nó an t-aon slí bheatha amháin atá ag dhá thrian d'fheirmeoirí Chontae an Chabháin, mar atá amhlaidh i gcás an stáit (Tábla 36 d'áireamh 2010).
- Tá na cineálacha feirme i gContae an Chabháin cosúil leo siúd sa stát ach amháin gurb ann do chion beagán níos airde d'fheirmeacha eallaigh mhairteola, caorach agus curaíochta féir agus cion níos ísle d'fheirmeacha curaíochta. Tá céatadán an achair iomláin ar a bhfuil barra gairneoireachta curtha i gContae an Chabháin níos ísle ná an meán sa stát, agus níl ann ach achar fíorbheag ar a bhfuil prátaí curtha (7 ha – Tábla 7D d'áireamh 2010). Léirítear i dTábla 8D d'áireamh 2010 go mbeidh láracha síolraithe ar 3% d'fheirmeacha Chontae an Chabháin agus thart ar thrí láir ar an meán in aghaidh na feirme (tá sé sin cosúil le meán an stáit).

25 Tá páirc féir 1.4 ha in aice le bóthar an N2 ó dheas de Charraig Mhachaire Rois in úsáid mar chlós stórála le haghaidh ábhar tógála. Bainfear leas arís as an bpáirc sin do tháirgeadh talmhaíochta nuair a bheidh an tógáil curtha i gcrích. Rinneadh 222⁷ dáileacht talún san iomlán a mheasúnú i gcomhair tionchair feadh na forbartha a bheartaítear. Tá achoimre déanta ar an tionchar féideartha ar na dáileachtaí talún sin in **Aguisín 3.1, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS. Is iad seo a leanas fiontair na ndáileachtaí talún a measúnaíodh feadh an ailínithe a bheartaítear:

- Is fiontair eallaigh mhairteola agus / nó caorach 118 ceann díobh;
- Is fiontair dhéiríochta 15 cinn díobh;
- I gcás 83 fiontar, is dáileachtaí talún féaraigh iad áit nár deimhníodh an fiontar feirme, agus tá ceithre cinn díobh ina gceapach portaigh agus scrobarnaí;
- Cúig fhiontar eachaí (Uimh. Thag. LCT- 091, 107, 149, 223A agus 232); agus
- Fiontar diantalmhaíochta amháin (LCT- 011, 012 agus 013).

⁷ Cuimsítear cuid d'fheirm bhreise amháin, LMC-168, laistigh den CMSA agus den MSA – tá an breithmheas maidir leis an bhfeirm sin le fáil i gCaibidil 3, **Imleabhar 3D** den EIS.

3.4.2 Cineálacha ithreach i ndáileachtaí Talún feadh an Ailínithe a Bheartaítear

26 Tá tagairt déanta sa roinn seo ar shonraí digiteacha *Soils & Subsoils Class (Aicme Ithreacha agus Fo-ithreacha)* a íoslódáladh ó shuíomh gréasáin an EPA i mí Mheán Fómhair 2013⁸. Is iad seo a leanas na príomhchineálacha ithreach atá le fáil i ndáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear sa CMSA:

- Is ithir mhianrach Chód 3 an EPA í thart ar 50% den ithir sna dáileachtaí talún feadh an ailínithe a bheartaítear i gContae Mhuineacháin agus i gContae an Chabháin. Déantar aicmiú uirthi mar ithir dhomhain throm a bhfuil saintréithe droch-dhraenála aici de ghnáth. Is féidir an ithir sin a dhraenáil áfach, agus cabhraíonn an topagrafaíocht dhroimníneach chnocach leis an draenáil. Cé gur féidir leis an ithir sin a bheith go maith ó thaobh na talmhaíochta de, bíonn sí trom agus cuireann sí teorainn ar an draenáil. Tá an cineál ithreach dailte go cothrom sna dáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear.
- Is ithir mhianrach Chód 1 an EPA í thart ar 20% den ithir sna dáileachtaí talún i gceist sa CMSA. Déantar aicmiú uirthi mar ithir dhomhain dhea-dhraenáilte dhea-cháilíochta. Tá an cineál ithreach dailte go cothrom sna dáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear.
- Is ithir mhianrach Chód 2 an EPA í thart ar 20% den ithir sna dáileachtaí talún i gceist i gContae Mhuineacháin agus i gContae an Chabháin. Déantar aicmiú uirthi mar ithir éadomhain dhea-dhraenáilte. Tá caighdeán na hithreach seo éagsúil ó áit go háit, agus bíonn ithreacha éadoimhne carraigeacha in áiteanna áirithe. Tá an cineál ithreach sin dailte go forleathan, ach is í an ithir is coitianta í i ndáileachtaí talún ar an Léim Ghearr, i Lios Dúin Ghormaíle agus in Annaglough.
- Is ithreacha portaigh agus ithreacha móinteacha fliucha Chód 6 an EPA iad thart ar 10% den talamh sna dáileachtaí talún sa CMSA (talamh ar chaighdeán íseal ó thaobh na talmhaíochta de). Bíonn na hithreacha sin le fáil i gceantair íochtaracha in aice le locha den chuid is mó.

27 Sa mheasúnú amhairc a rinneadh ar dháileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear i gContae Mhuineacháin agus i gContae an Chabháin, tugtar le fios go bhfuil caighdeán na talún measctha ach gur talamh trom ar chaighdeán maith atá i gceist le formhór na talún. Topagrafaíocht chnocach atá ann (crios droimníní). Úsáidtear córais draenála shaorga talún feadh an línebhealaigh.

⁸ Arna ullmhú ag Grúpa Spásanailíse Theagasc ag Ionad Taighde Chionn Sáile (i gcomhar leis an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, an Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil, an tSeirbhís Foraoiseachta agus GSI).

3.4.3 Aicmiú na nDáileachtaí Talún

28 Tá na torthaí maidir le measúnacht agus aicmiú na ndáileachtaí talún talmhaíochta feadh na forbartha a bheartaítear sa CMSA léirithe in **Aguisín 3.1, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS. Déantar na dáileachtaí talún sin a aicmiú bunaithe ar na critéir ar a bhfuil cur síos déanta i **Rannán 3.2.3**. Is mar seo a leanas atá íogaireacht na ndáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear:

- Déantar 1% (2 cheann) a aicmiú mar dháileachtaí talún d'íogaireacht an-ard, agus áirítear graifheirm (Uimh. Thag. LCT-091), agus fiontar diantalmhaíochta amháin (muca agus/nó éanlaith chlóis) (Uimh. Thag. LCT-011, 012 agus 013).
- Déantar 9.5% (21 dáileacht talún) díobh a aicmiú mar dháileachtaí talún ardíogaireachta ar a bhfuil 14 fhiontar déiríochta, ceithre fhiontar eachaí (Uimh. Thag. LCT-107, 149, 223A agus 232) agus fiontar mairteola agus foraoiseachta (Uimh. Thag. LCT-225 agus dhá fhiontar neamhdheimhnithe féir (Uimh. Thag. LCT- 089, 146A agus 147A).
- Déantar 87% (193 dáileacht talún) díobh a aicmiú mar dháileachtaí talún meáníogaireachta (lena n-áirítear an clós stórála le haghaidh ábhar tógála). Is fiontair eallaigh mhairteola agus/nó caorach agus fiontair neamhdheimhnithe féir iad sin ar dáileachtaí talún iad nach bhfacthas beostoc orthu ach ar measúnaíodh iad mar a bheith meáníogair – móinéir a bhí iontu in go leor cásanna.
- Déantar 2.5% (6 gcinn) a aicmiú mar dháileachtaí talún d'íogaireacht an-íseal. Is éard atá iontu sin ceithre dháileacht talún ar chaighdeán íseal (Uimh. Thag. LCT- 025, 109 agus 235A), agus dhá dháileacht talún bheaga (Uimh. Thag. LCT-122 agus LCT-177A).

3.5 AN TIONCHAR FÉIDEARTHA

3.5.1 Déan Faic

29 Sa chás 'Déan Faic,' ní bheadh tionchar ar bith ar an gcomhshaol agus ní dhéanfaí athrú ar bith ar an staid mar atá i láthair na huaire.

3.5.2 Céim na Tógála

30 Is ionann tionchar chéim na tógála agus an tionchar sin a d'fhéadfadh dul i gcion ar dháileachtaí talún le linn thréimhse réamh-mheasta 36 mí an chláir tógála. Cuirtear síos i gCaibidil 7 d'**Imleabhar 3B** den EIS ar na cúig chéim atá sa chlár tógála i gcomhair na líne lasnaide. Tá achoimre déanta anseo ar na céimeanna:

- Céim 1 – Obair Ullmhúcháin ar Shuíomhanna (1 – 7 lá);

- Céim 2 – Bunsraitheanna Túir; gnáthshuiteáil (3 – 6 lá), suiteáil píleála (5 – 10 lá);
- Céim 3 – Túir a Chur i dToll a Chéile agus a Chur in Airde agus Athchóiriú Tosaigh (3 – 4 lá);
- Céim 4 – Suiteáil Seoltóra / Inslitheora (7 lá); agus
- Céim 5 – Athchóiriú Deiridh na Talún (1 – 5 lá).

31 Ag cur figiúirí uastréimhse na n-oibreacha le aghaidh chéimeanna 1-5 thuas san áireamh, ba cheart go mbeadh an obair thógála ag túr amháin críochnaithe laistigh de 32 lá nó 1 mhí. Toisc go mbeidh an conraitheoir ag obair ar roinnt láithreacha túir ag tráth amháin, áfach, leathfar an obair thógála thar thréimhse sé go dtí ocht seachtaine ag gach suíomh túir, go dtí Céim 3. I ndiaidh Chéim 3 beidh tréimhse neamhghníomhaíochta ann go dtí go mbeidh oibreacha Chéim 4 agus Chéim 5 críochnaithe ag dáta níos déanaí.

3.5.2.1 Trácht Tógála

32 Tá cur síos déanta ar na feithiclí tógála a theastaíonn i gcomhair Chéim 1 – 3 i gCaibidil 7, **Imleabhar 3B** den EIS). Is ionann na gnáthfheithiclí a théann isteach ar thalamh talmhaíochta agus iad seo a leanas: jíp 4x4, tochtaltóir 360° ar rian (suas go 22 tona), dumpaire rothaí nó dumpaire raoin (suas go 8 dtona), veain iompair, leoraí stroighne (suas go 38 tona) nó dumpaire mura bhfuil na dálaí talún agus an chríoch oiriúnach, leoraithe earraí agus tarracóir agus leantóir.

3.5.2.2 Tionchar Tógála

33 Is é seo a leanas an tionchar féideartha i rith chéim na tógála:

- Déanfar damáiste don ithir de bharr sclagadh agus dlúthú rothaí feadh bealaí rochtana sealadacha agus ag suíomhanna tógála agus suíomhanna úsáide unlais ag gach céim de chlár na tógála. De bharr an sclagtha, beidh srian ar oibríochtaí innealra amhail leathadh leasacháin, spraeáil agus baint an fhómhair. Braithfidh an damáiste ar dhálaí talún agus ar an aimsir. Dhéanfaí an damáiste is mó ag suíomhanna tógála túir.
- Tá an fhéidearthacht ann go gcuirfead as go ginearálta d'fhiontair fheirme ag gach céim de chlár na tógála. D'fhéadfadh sé go gcuirfeadh gníomhaíochtaí tógála agus trácht tógála isteach ar úsáideoirí na bealaí rochtana atá ann cheana agus na bealaí rochtana sealadacha agus beidh siad ina gcúis le torann agus deannach. D'fhéadfadh gluaiseacht an tráchta tógála cur isteach ar bheostoc. Bíonn aithne ag féaránaigh ar an úinéir talún agus ar a chuid innealra de ghnáth agus d'fhéadfaí cur isteach orthu nuair a thugtar daoine nua agus innealra difriúil isteach ar fheirm, go háirithe i gcás capall,

eallaí óga agus ba diúil. Chomh maith le talamh barra curaíochta agus talamh féaraigh a chailleadh, d'fhéadfadh deighilt shealadach a bheith ann de bharr bealaí rochtana sealadacha agus suíomhanna tógála nó d'fhéadfadh sé nach mbeadh talamh ar fáil go sealadach. Mar shampla d'fhéadfadh sé go gcuirfí isteach ar rochtain ba déiríochta ar bhleánlann nó ar rochtain beostoic ar fhoinsí uisce. I gcás go dtarlódh sé, cé nach móide go dtarlódh, go mbeadh briseadh nó carnadh carraigeacha de dhíth, d'fhéadfadh an torann ard tobann a bhainfeadh leis a bheith ina chúis le freagairt “troid nó teitheadh” i mbeostoc. Tá baol méadaithe ann go n-éalódh beostoc trí na pointí rochtana sealadaí nua nó de bharr geataí a bheith fágtha ar oscailt nó de bharr nach ndearnadh na fála sách láidir le beostoc a choinneáil istigh. D'fhéadfadh sé go gcuirfí isteach ar oibríochtaí feirmeoireachta nó d'fhéadfadh sé go nglacfaí níos mó ama iad a chur i gcrích de bharr na ngníomhaíochta tógála. D'fhéadfadh sé go mbeadh ar úinéirí talún breis ama a chaitheamh lena bhfiontar feirme a eagrú.

- Ag Céim 1 den tógáil, d'fhéadfadh suaitheadh tarlú de bharr ullmhú na limistéar tógála túir agus na mbealaí rochtana sealadacha.
- Tá baol méadaithe ann go leathfaí galair ainmhithe agus galair bharr (galair ithreach) i ngeall ar dhaoine agus innealra a bheith á mbogadh idir feirmeacha ag gach céim de chlár na tógála. Méadaítear an baol go leathfaí galair fheirme trí raonta / bhóithre ba déiríochta atá ann cheana a úsáid le haghaidh an innealra tógála nó tríd an innealra tógála a bheith ag fáil rochtana ar thalamh trí chlóis feirme, toisc go bhféadfadh an t-innealra tógála dul i dteagmháil le cairn aoiligh. D'fhéadfaí galair ithreach a leathadh gan chuimhneamh le hinnealra tógála, go háirithe i gcuibhrinn ina bhfuil prátaí agus glasraí curtha.
- D'fhéadfadh tionchar díreach a bheith ag tógáil na forbartha a bheartaítear ar Íocaíochtaí Feirme Limistéar-bhunaithe (e.g. Scéim Íocaíochta na Limistéar Srianta Nádúrtha [ANC], Scéim na hÍocaíochta Bunúsáí [BPS] 2015 agus Scéim Glasíocaíochtaí 2015). Tá na hÍocaíochtaí sin ag brath ar an Achar Talmhaíochta Inúsáidte (UAA), agus laghdófar é i gcúinsí áirithe i ngeall ar bhealaí rochtana sealadacha agus ar shuíomhanna tógála. Téann laghduithe ar an UAA i gcion ar chur i bhfeidhm na Rialachán um Níotráití ar fheirmeacha. Tá íocaíochtaí scéimeanna feirme eile amhail an Scéim um Roghanna Comhshaol Talmhaíochta (AEOS) agus an Scéim Ghlas um an Agra-Chomhshaol Ísealcharbóin (GLAS) bunaithe ar an UAA fosta. D'fhéadfadh láthair na mbealaí rochtana sealadacha agus na suíomhanna tógála dul i gcion ar Roghanna Comhshaol Talmhaíochta áirithe (e.g. an Rogha Tailte Féaraigh ar Mhórán Speiceas agus an Rogha um Móinéar Tirim Traidisiúnta). I gcás na Scéimeanna Íocaíochtaí Limistéar-bhunaithe agus na Rialachán um Níotráití, bheadh an laghdú ar an UAA de bharr na forbartha a bheartaítear níos lú ná 1-2% go hiondúil den achar talún ar a ndéantar feirmeoireacht – agus bíonn na laghduithe níos mó

sealadach de ghnáth (e.g. ag suíomhanna tógála túir). Maidir leis na Scéimeanna um Roghanna Comhshaol Talmhaíochta, déanfaidh an DAFM athbhreithniú ar chásanna aonair de réir an cháis.

- Bheadh tionchar a bheadh idir an-bheag agus an-mhór ag leagan crann i bhfáschoillte foraoiseachta, ag brath ar chion na fáschoille a leagfaí. D'fhéadfadh oscailt na fáschoillte cur le líon na dtorthaí leagtha. Seachas fála lena gcoinnítear an beostoc istigh a chur ar fáil, is é an cúiteamh an t-aon mhaolú amháin. Is féidir féar a chur sa talamh réitithe i gcúinsí áirithe.
- Ag Céim a hAon agus Céim a Trí den tógáil, d'fhéadfaí cur isteach ar dhraenacha talún le linn tochairte.
- D'fhéadfadh doirteadh ola bhreosla ar bith ag na suíomhanna tógála túir ithir agus uisce dromchla a éilliú.
- I gCéim a Dó den tógáil d'fhéadfadh doirteadh coincréite tarlú a d'fhéadfadh ithir agus uisce dromchla a éilliú.
- D'fhéadfadh rith chun srutha uisce dromchla féideartha ar bith ó thochailtí ithreach isteach i sruthchúrsaí foinsí óil eallaí a éilliú ar bhonn sealadach.
- Tá dhá thrasbhealach líne ann rud a fhágfaidh go gcaithfear athruithe a dhéanamh ar struchtúir OHL tarchuir reatha. Tá an chéad cheann suite idir Túr 130 agus Túr 131 (Droim Rúisc, Contae Mhuineacháin), áit a dtrasnóidh an fhorbairt a bheartaítear an líne 110 kV reatha idir Lisdrum agus Lú. Sa chás sin, beidh gá le cuaille adhmaid a chur in ionad an chuaille IMP 56 110 kV atá ann cheana féin díreach in aice leis agus dhá chuaille nua 110 kV a chur in airde ar an dá thaobh den trasbhealach 400 kV. Dá bhrí sin, beidh trí láthair oibre bhreise feadh na líne 110 kV reatha – a bheidh cosúil les na láithreacha cumhdaigh ó thaobh scála de. Déanfar an t-íos-ghlanspás le haghaidh sheoltóir 110 kV de 7 m a choinneáil le haghaidh líne Lisdrum-Lú. Mar thoradh ar an gcomhthionchar a bheidh ag an mionathrú ar an líne 110 kV reatha agus ag tógáil na Líne 400 kV, beidh drochthionchar measartha aige sin ar LCT-064 agus drochthionchar beag ar LCT-065.
- Tá an dara trasbhealach líne suite idir Túr 180 agus Túr 181 (Corr an Fheannta, Contae Mhuineacháin), áit a dtrasnóidh an fhorbairt a bheartaítear an líne 110 kV reatha idir Lú agus Rathrussan. Sa chás sin, beidh gá le dhá chuaille adhmaid nua a chur in ionad an chuaille IMP 100 110 kV atá ann cheana féin agus an túir chruach INT 101 110 kV atá ann cheana féin. Ag cuaille IMP 100, cuirfear an cuaille nua i dtochailt díreach in aice bhuta na seanchuailí adhmaid agus cuirfear an struchtúr reatha as feidhm. Ag túr idirmheánach INT 101, cuirfear an struchtúr cruach reatha as feidhm.

Cuirfear an cuaille adhmaid nua ag láthair 101 suas ag an suíomh céanna leis an seantúr idirmheánach. Dá bhrí sin beidh dhá láthair oibre bhreise feadh na líne 110 kV reatha – cosúil leis na láithreacha cumhdaigh ó thaobh scála de. Déanfar an t-íosghlanspás le haghaidh sheoltóir 110 kV de 7 m a choinneáil le haghaidh líne 110 kV Lú-Rathrussan. Mar thoradh ar an gcomhthionchar a bheidh ag an mionathrú ar an líne 110 kV reatha agus ag tógáil na líne 400 kV, beidh tionchar do-airithe ar thrí dháileacht talún (LCT-146A agus 147A, LCT-147B agus LCT-147C) agus beidh drochthionchar beag ar dháileacht talún amháin (LCT-147).

34 Sa chás go gcuirfí na bearta maolaithe arna sainaitheint san EIS seo i bhfeidhm, is féidir suntasacht thionchar chéim na tógála sin in **Aguisín 3.1, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS a achoimriú mar seo a leanas:

- Meastar go mbeidh tionchar do-airithe ar 193 dáileacht talún feadh na forbartha a bheartaítear sa CMSA – 87% den líon iomlán;
- Meastar go mbeidh drochthionchar fíorbheag ar 28 ndáileacht talún feadh na forbartha a bheartaítear sa CMSA – 12.7% den líon iomlán;
- Tarlóidh drochthionchar measartha amháin (0.3% den líon iomlán) sa chlós stórála le haghaidh ábhair thógála; agus
- Níl drochthionchar tógála mór ná ollmhór ar bith i gceist.

35 Tá an suntasacht a measúnaíodh measartha beag agus tá sí spleách ar nádúr sealadach thionchar na tógála. Ar aon dul le treoir na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil, tá suntasacht níos lú ag baint le tionchar sealadach ná mar atá le tionchar buan. Gan mhaolú bheadh tionchar fadtéarmach i gceist agus dá bhrí sin bheadh méadú an-mhór ar an suntasacht. Caithfidh trácht tógála rianta feirme príobháideacha atá ann cheana a úsáid le dhul isteach chuig limistéir oibre. Meastar gur tionchar do-airithe a bheidh aige sin ar dháileachtaí talún feadh na rianta sin.

3.5.2.3 Clós Stórála le haghaidh Ábhar Tógála

36 Úsáid talún talmhaíochta atá i gceist leis an talamh ar a bhfuil sé beartaithe an clós stórála le haghaidh ábhair thógála a lonnú. Bainfear an bharrthír ag an ionad tógála agus cuirfear dromchla ábhair chrua ina hionad. Tarlóidh balcadh ithreach fadtéarma ar an suíomh de bharr an innealra agus de bharr ábhair a bheith á stóráil. D'fhéadfadh éilliú ithreach agus uisce teacht chun cinn dá ndoirtí breoslaí nó ábhair. Pléifear na saincheisteanna sin sa CEMP. Nuair a bheidh an tógáil curtha i gcrích, cuirfear an suíomh ar ais mar a bhíodh agus beifear in ann leas a bhaint as chun críche talmhaíochta arís.

3.5.3 An Chéim Oibríoch

37 Leagtar amach thíos an tionchar féideartha a bheidh le sonrú i rith na céime oibríche.

3.5.3.1 Tionchar Torainn

38 Déantar mionsonrú ar na foinsí torainn ó na línte lasnairde i g**Caibidil 9** den imleabhar seo den EIS. I measc na dtorann sin tá foinsí torann oibriúcháin ó na línte lasnairde agus an torann a bhíonn ann de bharr na n-oibreacha cothabhála.

3.5.3.2 Cur Isteach Buan

39 Is iad seo a leanas na cineálacha cur isteach buan a bheidh ann de bharr na forbartha a bheartaítear:

- Beidh cur isteach annamh ann i rith na céime oibríche de bharr oibreacha cothabhála (Caibidil 7, **Imleabhar 3B** den EIS). D'fhéadfadh go mbeadh ar fhoirne patróil éigeandála talamh a rochtain, go háirithe i ndiaidh imeachtaí adhaimsire. Áirítear leis an ngnáthchothabháil patróil choise chun scrúdú a dhéanamh ar línte lasnairde agus ar thúir gach cúig bliana, na túir a phéinteáil tar éis 35 go 40 bliain agus 25% den tsreang scéithe agus 5% de na hinslitheoirí a athsholáthar tar éis thart ar 30 bliain. Trí gnáthchothabháil a dhéanamh, mar a rinneadh ar an líonra línte lasnairde atá ann cheana, d'fhéadfaí an suaitheadh a choinneáil ag leibhéil an-íseal go deo.
- Beidh na túir ina mbacainn fhisiceach ar oibríochtaí innealra feirm. I gcuibhriann féaraigh d'fhéadfadh bunanna na dtúr a bheith scrafa ach ní bheifear ábalta síolta a chur iontu nó iad a bhainistiú a mhéad a d'fhéadfaí murach na túir a bheith ann. Ní bhainfear sadhlas ón limistéar díreach faoin túr agus beidh limistéir bheaga neamh-inrochtana thart ar an túr nach féidir an sadhlas a bhaint iontu. I bpáirceanna curaíochta beidh limistéir nach mbeidh faoi bharr faoi na túir agus thart orthu.
- D'fhéadfadh an limistéar faoi na túir feidhmiú mar thaiscshorcóir le haghaidh speiceas fiailí, dá dtagraítear cuid díobh san *Acht um Fhiaile Dhíobhálach*, agus dá bhrí sin cuirtear freagracht bhreise ar úinéirí talún iad a shrianadh.
- Déanfar damáiste ithreach, a fheicfeadh go soiléir sa mheántearma le linn na céime oibríche, de thoradh na gníomhaíochta tógála ag an túr agus ag na suíomhanna cosanta agus stiallta agus de thoradh an tráchta ar na bealaí rochtana sealadacha. Táthar ag súil le leibhéal níos airde damáiste ag an gclós stórála le haghaidh ábhair thógála, agus beidh an tionchar níos fadtéarma toisc go mbeidh go leor feithiclí ag gluaiseacht ar an láithreán sin.

- Beidh tionchar díreach ag láithreach na dtúr agus na línte lasnairde ar oibriú na scéimeanna feirme le linn na céime oibríche. Tá íocaíochtaí Limistéar-bhunaithe spleách ar an UAA, a laghdófar i gcúinsí áirithe de bharr láithreach na dtúr. Téann laghduithe ar an UAA i gcion ar chur i bhfeidhm na Rialachán um Níotrátí ar fheirmeacha. Tá íocaíochtaí scéimeanna feirme eile amhail an AEOS agus GLAS bunaithe ar an UAA chomh maith. D'fhéadfadh na suíomhanna tógála túir dul i gcion ar Roghanna Comhshaol Talmhaíochta áirithe (e.g. an Rogha Tailte Féaraigh ar Mhórán Speiceas agus an Rogha um Móinéar Tirim Traidisiúnta) agus d'fhéadfaí dul i gcion ar roghanna cuir crann faoi na línte lasnairde. Maidir leis na Scéimeanna um Roghanna Comhshaol Talmhaíochta, déanfaidh an DAFM athbhreithniú ar imthosca aonair de réir an cháis agus más féidir déanfar roghanna eile suíomhanna ar an bhfeirm a chomhaontú leis an úinéir talún (e.g. i gcomhair roghanna cur crann).

3.5.3.3 Forbairt Clós Feirme

- 40 D'fhéadfadh láithreach na líne lasnairde srian a chur ar thógáil roinnt foirgnimh thalmhaíochta agus ghairneoireachta.

3.5.3.4 Tionchar ar Fhoraoiseacht Tráchtála

- 41 Níl aon tionchar ar fhoraoisí tráchtála feadh an ailínithe sa CMSA.

3.5.3.5 Rioscaí Sláinte agus Sábháilteachta

- 42 Is é 9 méadar an t-íos-ghlanspás ar an líne lasnairde 400 kV a bheartaítear agus is é 7 méadar an t-íos-ghlanspás, tar éis na mionathruithe, ar na línte lasnairde 110 kV reatha. Is iondúil gur féidir formhór na ngníomhaíochtaí innealra a dhéanamh go sábháilte faoi na línte leictreachais sin (e.g. leasú, leathadh sciodair ísealruthaig, baint barr) ach d'fhéadfadh baol do-ghlactha a bheith i gceist agus lóid a mbaineann airde eisceachtúil leo á n-iompar (e.g. burlaí), barraí á n-uisciú le gunnaí fearthainne, leathadh ardruthaig sciodair á dhéanamh agus innealra á úsáid a bhfuil feistis lódaire air.

3.5.3.6 Réimsí Leictreacha agus Maignéadacha

- 43 Déantar cur síos ar Réimsí Leictreacha agus Maignéadacha (EMF) i **gCaibidil 5** den imleabhar seo den EIS. Níl drochthionchar ar bith ar bheostoc nó ar bharr aitheanta mar thoradh ar Réimsí Leictreacha agus Maignéadacha.

3.5.4 Díchoimisiúnú

- 44 Beidh an fhorbairt a bheartaítear ina cuid bhuan den bhonneagar tarchuir. Meastar go mairfidh an fhorbairt idir 50 agus 80 bliain. Bainfear é sin amach trí ghnáthchothabháil a dhéanamh ar

an bhforbairt, í a athchóiriú más gá agus crua-earraí a athsholáthar nuair is gá. Níl aon phleananna leagtha amach maidir leis an líne lasnairde a dhíchoimisiúnú. Sa chás go ndéanfar cuid den bhonneagar a bheartaítear, nó an bonneagar ar fad, a dhíchoimisiúnú, bainfear gach túr, trealamh agus ábhar atá le díchoimisiúnú as an láithreán agus déanfar an talamh a atreisiú. Bheifí ag súil go mbeadh tionchar níos lú ná mar a bheadh le linn chéim na tógála agus nach mairfeadh an tionchar sin ach go gearrthéarmach.

3.6 BEARTA MAOLAITHE

3.6.1 Céim na Tógála

- 45 Le linn chéim an dearaidh, maolófar an tionchar trí líon na dtúr a íoslaghdú ag féachaint do na ceanglais arna bhforchur ag srianta teicniúla agus comhshaoil agus d'fhorbairt líne lasnairde a thógáil a bhfuil a struchtúr slán agus sábháilte.
- 46 Rinneadh suíomhanna túir a shuí ar shiúl ó chlóis feirme nuair ab fhéidir agus rinneadh iarrachtaí réasúnta chun úinéirí talún a bheith páirteach i bplé maidir le suíomh na dtúr.
- 47 Sula gcuirfear tús leis na hoibreacha, ullmhóidh na conraitheoirí tógála ráitis mhodheolaíochta agus cláir oibre i dtaca le céimniú mionsonraithe na hoibre de réir an chéimnithe a leagtar amach sna cáipéisí iarratais. Ceapfaidh an conraitheoir gníomhaire cead slí chun idirchaidreamh a dhéanamh leis na húinéirí talún feadh an línebhealaigh agus chun a chinntiú go gcomhlíonfar a gcuid ceanglas maidir le rochtain, a mhéad is féidir agus go bhfuil úinéirí talún ar an eolas faoi sceideal na n-oibreacha atá le déanamh ar a dtalamh.
- 48 Cuirfear oiliúint chuí ar gach fostaí agus conraitheoir a mbeidh baint acu le céim na tógála, go háirithe i dtaca le saincheistanna a bhaineann le sábháilteacht an bheostoic agus le bithshlándáil ar fheirmeacha.
- 49 Cuirfear na húinéirí talún ar an eolas sula gcuirfear tús le leis an tógáil.
- 50 Cinnteoidh an conraitheoir go mbeidh rochtain réasúnta ag úinéirí talún ar gach cuid dá bhfeirm le linn chéim na tógála.
- 51 Cloífead le prótacail i leith galar. Faoi mar a luadh sa chomhaontú BSL / IFA, cloífidh an conraitheoir le rialachán ar bith de chuid DAFM a bhaineann le galair barr agus bheostoic.
- 52 Cuirfear fálú in airde chun beostoc a choinneáil amach as suíomhanna tógála, más gá.

- 53 I bhformhór na gcásanna, ní bheidh gá le bearta maolaithe le haghaidh torainn le linn chéim na tógála. Is amhlaidh atá toisc go dtéann beostoc i dtaithí go tapa ar athruithe ina dtimpeallacht torainn. Más gá carraigeacha a bhriseadh nó a charnadh, agus ní móide go mbeidh gá leis, cuirfear é sin in iúl d'úinéirí beostoic i bpáirceanna cóngaracha roimh ré.
- 54 Beidh sé ina bheartas maidir le tógáil rochtain feithiclí nach bhfuil ar rian ar shuíomhanna a íoslaghdú in aimsir fhliuch. Úsáidfear alúmanam nó rianta painéil sealadacha i gcúinsí áirithe chun damáiste don ithir a chosc (feic Caibidil 7, **Imleabhar 3B** den EIS).
- 55 Laghdófar tochairtí an oiread agus is féidir. Déanfar an t-ábhar a thochlófar go háitiúil a athshuíomh mórthimpeall bhun an túir i ndiaidh na tógála. Tógfar líonadh tochairte neamhúsáidte as an suíomh agus déanfar é a dhiúscairt ag saoráid dramhaíola cheadúnaithe.
- 56 Déanfar na draenacha talún a bhuailfear a atreorú ar dhóigh ina gcoinneofar an draenáil talún atá ann cheana.
- 57 Sa chás go bhfuil barrithir lomtha cuirfear ar ais é. Déanfar gach dromchla páirce a gcuirtear isteach air a athshuíomh.
- 58 Cailteanais nó costais bhreise ar bith a thabóidh an t-úinéir talún agus a bheidh curtha go díreach i leith na forbartha a bheartaítear, le linn chéim na tógála nó na céime oibríche, lena n-áirítear oibreacha riachtanacha breise feabhais ar bith agus lena n-áirítear cailteanais agus costais bhreise maidir leis na Scéimeanna Íocaíochtaí Limistéar-bhunaithe, leis na Rialacháin um Níotráití agus leis na Scéimeanna Roghanna Comhshaol Talmhaíochta, íocfar leis an úinéir talún iad de réir chomhaontú BSL / IFA.
- 59 Mionsonraítear i **gCaibidil 7** agus i **gCaibidil 8** den imleabhar seo den EIS an maolú maidir leis an tionchar féideartha ar cháilíocht an uisce agus ar éilliú ithreach de bharr doirteadh breosla nó coincréite.
- 60 Déanfar na bearta maolaithe atá leagtha amach sa Phlean um Bainistiú Comhshaoil Tógála (CEMP) maidir le húsáid talún a chur i bhfeidhm mar chuid den bhainistiú tógála. Tá achoimre ar na bearta maolaithe ar fad mionsonraithe i **gCaibidil 11**, **Imleabhar 3B** den EIS.

3.6.2 An Chéim Oibríoch

- 61 Déanfar bonneagar na línte lasnairde a iniúchadh agus a chothabháil mar atá leagtha amach i **gCaibidil 7**, **Imleabhar 3B** den EIS.
- 62 Cloífear le prótacail i leith galar le linn oibreacha cothabhála.

- 63 Soláthróidh BSL faisnéis um shábháilteacht go díreach do gach úinéir talún lena mbaineann e.g. *HSA Guidelines for Safe Working Near Overhead Electricity Lines in Agriculture (Treoirlínte an Údaráis Sláinte agus Sábháilteachta maidir le hOibriú go Sábháilte gar do Líne Leictreachais Lasnairde sa Talmhaíocht)* agus *ESB Networks Code of Practice for Avoiding Danger from Overhead Electricity Lines in Agriculture (Cód Cleachtais an BSL maidir le Baol ó Línte Leictreachais Lasnairde sa Talmhaíocht a Sheachaint)*. Cuirfidh na foilseacháin sin ar chumas feirmeoirí a gceanglais reachtúla faoi na Rialacháin Sláinte agus Sábháilteachta a chomhlíonadh.
- 64 Maidir le torann ginearálta oibriúcháin ní ann d'aon mhaolú praiticiúil (feic **Caibidil 9** den imleabhar seo den EIS), ach tá an tionchar féideartha ar ghníomhaíochtaí talmhaíochta ó thorann diomaibhseach. Le linn na n-oibreacha cothabhála, is éard a bheidh i gceist leis an maolú gníomhaíocht tógála ar bith a chur in iúl d'úinéirí talún roimh ré.
- 65 Fógrófar iniúchtaí héileacaptair sna nuachtáin áitiúla agus in *Farmer's Journal*.
- 66 Pléifear le tionchar damáiste agus tionchar suaite eile nach féidir leis an gconraitheoir a mhaolú go díreach tríd an bpróiseas cúitimh reachtúil. Mar shampla d'fhéadfadh go mbeadh gá le treabhadh fo-ithreach, treabhadh agus athshíolú a dhéanamh ar an talamh ag na suíomhanna tógála agus feadh na bealaí rochtana sealadacha cúpla bliain i ndiaidh thréimhse na tógála mura mbeidh athchur na mbarr sásúil. Déanfar íocaíochtaí bliantúla le húnéirí talún i leith cur isteach maidir leis an gcur isteach a tharlóidh de bharr na dtúr ar a dtalamh.

3.7 TIONCHAR IARMHARACH

- 67 Pléitear tionchar iarmharach agranamaíochta faoi thrí cheannteideal:
- Tionchar iarmharach ar leibhéal náisiúnta agus réigiúnach;
 - Tionchar iarmharach feadh an ailínithe sa CMSA; agus
 - Tionchar iarmharach ar dháileachtaí talún aonair.

3.7.1 Tionchar iarmharach ar Leibhéal Náisiúnta agus Réigiúnach

- 68 Is é 139,374 heicteár atá i limistéar na talún talmhaíochta (gan coimíneacht san áireamh) i gContae an Chabháin agus 106,288 heicteár i gContae Mhuineacháin (sonraí áireamh 2010). Is ionann achar talún an dá chontae le chéile agus thart ar 5.5% den achar talún talmhaíochta náisiúnta.
- Beidh thart ar 0.52 heicteár san achar talún faoi na túir i gContae an Chabháin (laistigh den CMSA). Beidh tionchar a bheidh idir gearrthéarmach agus meántéarmach ann i

ngeall ar an damáiste don ithir ar thart ar 8 heicteár ag suíomhanna tógála agus feadh bealaí rochtana sealadacha. Is do-airithe a bheidh an tionchar, bunaithe ar an gcéatadán íseal den limistéar iomlán a bheadh i gceist.

- Beidh thart ar 2.2 heicteár san achar talún faoi na túir i gContae Mhuineacháin. Beidh tionchar a bheidh idir gearrthéarmach agus meántéarmach i gceist i ngeall ar an damáiste don ithir ar thart ar 30.5 heicteár ag suíomhanna tógála agus sreangaithe, ionaid chosanta agus feadh bealaí rochtana. Déanfar damáiste níos fadtéarmaí do thart ar 2 heicteár den talamh ag an mbábhún tógála. Is do-airithe a bheidh an tionchar, bunaithe ar an gcéatadán íseal den limistéar iomlán a bheadh i gceist.
- Ní thiocfaidh athrú suntasach ar úsáid talún mar gheall ar láthair na líne lasnairde a bheartaítear.

69 Ar an iomlán beidh suntasacht an tionchair iarmharaigh ar leibhéal réigiúnach nó leibhéal náisiúnta do-airithe.

3.7.2 Tionchar Iarmharach feadh na Forbartha a Bheartaítear laistigh den CMSA

70 Meastar gur do-airithe a bheidh an tionchar ar an limistéar staidéir (thart ar 2,390 heicteár) laistigh de Limistéar Staidéir an Chabháin-Mhuineacháin, ina bhfuil na dáileachtaí talún ar fad (Uimh. 222) feadh na forbartha a bheartaítear bunaithe ar na nithe seo a leanas:

- Is ionann an t-achar iomlán talún (sa CMSA) faoi bhunanna na dtúr agus thart ar 2.7 heicteár, arb ionann é sin agus 0.1% de limistéar na ndáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear laistigh den CMSA;
- Déanfar damáiste don ithir ar thart ar 40 heicteár (38.5 heicteár go gearrthéarmach nó go meántéarmach, agus 1.4 heicteár san fhadtéarma) arb ionann é sin agus 1.7% de limistéar na ndáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear laistigh den CMSA; agus
- Ní dhéanfar athrú suntasach ar bith ar an úsáid talún faoi na línte lasnairde ar na dáileachtaí talún feadh na forbartha a bheartaítear.

3.7.3 Tionchar Iarmharach ar Dháileachtaí Talún Aonair

71 Is de bharr srianta i leith úsáid talún ag suíomhanna túir, damáiste a bheadh idir gearrthéarmach agus meántéarmach a dhéanfaí do thalamh le linn chéim na tógála, míchaoithiúlacht fhadtéarmach agus riosca sábháilteachta breise de bharr láithreach na línte leictreachais agus na dtúr agus tionchar féideartha ar chlóis feirme, a bheidh an tionchar ar dháileachtaí talún sa chéim oibríoch. Cuirfidh an suaitheadh de bharr oibreacha cothabhála leis

an tionchar ar dháileachtaí talún freisin. Is gearrthéarmach a bheidh an tionchar suaite i rith chéim na tógála de ghnáth (1 – 3 bliana) agus níor cheart go mbeadh tionchar iarmharach ar bith ann le maolú. Beidh an tionchar de bharr damáiste don ithir idir meántéarmach agus fadtéarmach (5 – 15 bliana; bunaithe ar thaithí an údair) agus, le maolú, is féidir tailte a chur ar ais go dtí an riocht ina raibh siad roimh an tógáil. Is buan a bheidh an tionchar de bharr cailteanas talún faoi bhun na dtúr agus an tionchar de bharr línte lasnairde (>60 bliain). Is tionchar buan é an suaitheadh eadrannach de bharr oibreacha cothabhála le linn na céime oibríche (>60 bliain). De ghnáth tarlóidh freagairt ‘troda nó éalaithe’ (fight or flight) i mbeostoc de bharr iniúchtaí héileacaptar, go háirithe i gcás ainmhithe goilliúnacha amhail capaill folaíochta agus beostoc óg. D’fhéadfadh an tionchar a bheith mór. Ós rud é gur rud annamh is ea gortú de bharr cásanna ‘troda nó éalaithe,’ is beag a bheadh méid an tionchair le maolú. Beidh na túir agus na línte lasnairde ina riosca breise sábháilteachta ar fheirmeacha, ach meastar gur an-bheag a bheidh méid an tionchair de ghnáth bunaithe ar bhonneagar comhchosúil na línte lasnairde atá ar fud na hÉireann. Beidh méid iomlán an tionchair ar dháileachtaí talún aonair beag nó an-bheag de ghnáth agus tá íogaireacht na ndáileachtaí talún meánach i bhformhór na gcásanna (90%). Tá méid agus suntasacht an tionchair ar gach dáileacht talún léirithe in **Aguisín 3.1, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS:

- Beidh tionchar do-airithe ar 117 dháileacht talún – 52.5% den líon iomlán;
- Beidh drochthionchar beag ar 91 dáileacht talún – 41% den líon iomlán;
- Beidh drochthionchar measartha ar 14 dháileacht talún – 6.5% den líon iomlán; agus
- Ní bheidh tionchar ollmhór nó drochthionchar suntasach ar bith i gceist.

72 Tagann an drochthionchar measartha chun cinn ar dháileachtaí talún (Uimhreacha tagartha LCT- 051, 064, 089, 118, 129, 136, 141, 150, 174, 174A, 181, 214, agus 226) sa chás go bhfuil na línte lasnairde os cionn na dáileachta talún ar dhóigh ina bhféadfaí dul i gcion ar fhorbairt fhéideartha an chlóis. Anuas air sin, tarlóidh drochthionchar measartha amháin ar an gclós stórála le haghaidh ábhair thógála de bharr damáiste fadtéarmach a dhéanfar don ithir.

3.8 IDIRCHUIDREAMH IDIR TOSCA COMHSHAOIL

73 Is iad seo a leanas na príomhchineálacha idirchaidrimh idir tosca comhshaoil:

- **Caibidil 6** – Flóra agus Fána – Is iomaí feirmeoir a ghlacann páirt i Scéimeanna Comhshaoil arna gcistiú ag an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara, mar shampla an Scéim um Roghanna Comhshaoil Talmhaíochta (AEOS). D’fhéadfadh láithriú na línte lasnairde agus na dtúr dul i gcion ar Roghanna Comhshaoil amhail Tailte Féaraigh ar Mhórán Speiceas, Móinéar Tirim Traidisiúnta, agus Cur Crann. Dá bhrí sin, d’fhéadfadh go mbeadh tionchar ar an mbithéagsúlacht ar fheirmeacha. Ina theannta

sin, d'fhéadfaí go mbeadh tionchar ar an bhfoscadh dá mbainfí crainn atá cóngarach do línte lasnairde. Ar an iomlán, níl ach tionchar do-airithe ag an bhforbairt a bheartaítear ar an mbithéagsúlacht ar fheirmeacha agus ar infhaighteacht foscaidh.

- **Caibidil 7** – Ithreacha, Geolaíocht agus Hidrigeolaíocht – Rachaidh na hoibreacha tógála i gcion ar cháilíocht na hithreach, agus d'fhéadfaí go mbeadh éifeacht ar dhraenáil talún freisin. Beidh tionchar diúltach ar fhás barr i gceist leis an dá thoradh tógála sin. Meastar mar dhiomaibhseach an tionchar foriomlán má ghlactar bearta maolaithe iomchuí.
- **Caibidil 8** – Uisce – D'fhéadfaí go mbeadh éifeacht ar cháilíocht an uisce i rith na tógála de bharr uisce dromchla a ritheann chun srutha, agus d'fhéadfadh sin dul i gcion ar fhoinsí uisce do bheostoc. Tá an tionchar seo diomaibhseach má ghlactar bearta maolaithe iomchuí.
- **Caibidil 9** – Aer – Torann agus Creathadh – D'fhéadfadh torann dul i gcion ar bheostoc i rith na gcéimeanna tógála agus oibriúcháin. D'fhéadfaí deannach a ghineadh ar shuíomhanna tógála agus feadh bealaí rochtana, rud a d'fhéadfadh dul i gcion ar cháilíocht na mbarr. Beidh torann ann i ngeall ar oibreacha cothabhála agus iniúchtaí héileacaptair a d'fhéadfadh dul i gcion ar bheostoc. Tá an tionchar seo do-airithe má ghlactar bearta maolaithe iomchuí.
- **Caibidil 10** – Aer – Caighdeán agus Aeráid – D'fhéadfaí deannach a shil-leagan ar thalamh talmhaíochta de bharr gníomhaíocht tógála a d'fhéadfadh dul i gcion ar bheostoc féaraigh.

74 I ndiaidh an idirghaoil sin a mheas níl tionchar suntasach breise ar bith ann.

3.9 CONCLÚIDÍ

75 Bhí roinnt deacrachtaí ann maidir leis an measúnú ar an gcomhshaol bonnlíne de bharr leibhéal íseal na rannpháirtíochta le húinéirí talún, go háirithe na fiontair bunaithe ar fhéar a shainaithe sa chás nach raibh an beostoc le feiceáil. In ainneoin na ndeacrachtaí sin rinneadh measúnú mionsonraithe ar an úsáid talún feadh na forbartha sa CMSA ag úsáid suirbhéireacht cois bóthair agus scrúdú ar aerghrianghraif. Beidh tionchar do-airithe ag an bhforbairt leictreachais a bheartaítear laistigh den CMSA ar úsáid talún a thiocfaidh chun cinn as 134 túr a thógáil ar 2.7 heicteár talún agus 40 heicteár ithreach a bhfuil damáiste déanta ag gníomhaíocht tógála di. Beidh an tionchar iarmharach do-airithe nó beag ar 93.5% de na dáileachtaí talún feadh an ailínithe a bheartaítear laistigh de Limistéar Staidéir an Chabháin-Mhuineacháin. Beidh trí (6%) dhrochthionchar mheasartha déag ann de bharr srian féideartha ar fhorbairt clós feirme agus

beidh aon drochthionchar measartha amháin (0.5%) ag an gclós stórála le haghaidh ábhair thógála de bharr damáiste don ithir.